

Problematika zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Martina Tichá

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Martina Tichá
Osobní číslo:	L19365
Studijní program:	B2825 Ochrana obyvatelstva
Studijní obor:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Problematika zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte teoretickou rešerši související s tématem bakalářské práce.
2. Analyzujte současný stav problematiky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.
3. Na základě zjištění navrhněte možná řešení ke zvýšení úrovně zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotky sboru dobrovolných hasičů.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. JANÁKOVÁ, Anna. *Bezpečnost a ochrana zdraví osob při specifickém pracovním zapojení*. Praha: Verlag Dashofer, 2019. ISBN 978-80-7635-002-1.
 2. JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Šesté vydání. Olomouc: ANAG. 2018. ISBN 978-80-7554-171-0.
 3. GLENDON, A. Ian a Sharon CLARKE. *Human safety and risk management: a psychological perspective*. Third edition. Boca Raton: CRC Press, Taylor & Francis Group. 2016. ISBN 978-1-4822-2054-4.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucí bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Slavomíra Vargová, PhD.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **13. května 2022**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 13.5.2022

Jméno a příjmení studenta: Martina Tichá

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je problematika zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Práce je rozdělena na dvě části. První část je teoretická, která se zabývá stručnou historií, právním rámcem a základními pojmy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Dále obsahuje rozebrání současného stavu, vymezuje pojem jednotky požární ochrany a jejich akceschopnost a jejich druhy. Závěrem teoretické části jsou možnosti zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hasiče. Do možností jsou řazeny zdravotní prohlídky, školení a odborná příprava. V části druhé, která je věnována části praktické je v úvodu analýza sběru dat, na který navazuje samotný rozbor dotazníkového šetření. Odpovědi jsou vyhodnoceny pomocí grafického znázornění a slovního komentáře. V úplném závěru praktické části jsou navržena opatření pro zlepšení současného stavu.

Klíčová slova: bezpečnost, hasiči, ochrana zdraví

ABSTRACT

The topic of this bachelor thesis is health and safety at work of a municipal volunteer fire unit. The thesis is divided into two parts. First part is theoretical, it contains brief history, legal framework and basic concepts of occupational safety and health. The first part of the thesis deals with analysis of a current state, definition of concept of the fire protection unit, its types and ability to act. The conclusion of theoretical part are possible meanings for safety and health preservation within fire unit work. These meanings include medical examinations, education and training. The second part is practical and it contains analysis of data collection and analysis of a questionnaire survey. Outcome of the survey is evaluated by graphical representation and verbal comment. In the end of the second part of the thesis are suggested possible measures as the improvement of the current state.

Keywords: safety, firefighters, health protection

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala mé rodině i známým, kteří mě po celou dobu studia a při tvorbě této bakalářské práce podporovali.

Mé poděkování také patří velitelům JSDH a všem členům JSDH za vyplnění dotazníku, za jejich spolupráci a ochotu.

Dále bych také ráda poděkovala všem svým spolužákům za krásné tři roky společného studia.

A v neposlední řadě bych ráda poděkovala mé vedoucí bakalářské práce Ing. Slavomíře Vargové, PhD. za pomoc při jejím zpracování, trpělivost, odborné vedení, cenné rady a připomínky, které jsem v práci zúročila a pomohly mi ke zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI.....	11
2 PRÁVNÍ RÁMEC BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI.....	14
2.1 BEZPEČNOST OSOB A TECHNICKÁ BEZPEČNOST	14
2.2 ORGANIZAČNÍ BEZPEČNOST	15
3 ZÁKLADNÍ POJMY	16
4 SOUČASNÝ STAV ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	18
4.1 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	18
4.1.1 Druhy JPO	19
4.1.2 Akceschopnost	20
4.2 STATISTICKÉ PŘEHLEDY	21
4.2.1 Nejčastější typy výjezdů	21
4.2.2 Statistika počtu úrazů	22
4.3 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ HASIČŮ	22
4.3.2 Zdravotní způsobilost.....	23
4.3.3 Pravidelná odborná příprava	25
4.3.4 Taktická a prověřovací cvičení	26
4.3.5 Dokumentace jednotek požární ochrany	26
5 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	28
6 CÍLE A METODIKA PRÁCE	29
6.1 CÍLE PRÁCE	29
6.2 METODIKA	29
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
7 ANALÝZA SBĚRU DAT	31
7.1 ROZBOR DOTAZNÍKŮ A ROZHOVORŮ PRO VELITELE JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ.....	32
7.2 ROZBOR DOTAZNÍKU PRO ČLENY JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	37
8 NÁVRHY NA OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ STAVU	44
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	47
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	50
SEZNAM OBRÁZKŮ	51
SEZNAM TABULEK.....	52

SEZNAM GRAFŮ	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Skoro každý den se v České republice stane spousta mimořádných událostí, ke kterým je potřeba vyslat složky integrovaného záchranného systému, ale nejen tyto složky, ale také dobrovolné hasiče, kteří jsou při řešení mimořádných událostí podstatnou částí. Problematika zajištění bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, je součástí každého pracovněprávního vztahu, tedy vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Jelikož je ale činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů dobrovolná, nejedná se tedy o vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, ale i tak je potřeba určitá pravidla dle právního rámce dodržovat, aby byla zajištěna bezpečnost jak zasahujícího hasiče, tak osob, které jsou zachraňovány.

Téma bakalářské práce bylo zvoleno z důvodu své specifčnosti vymezení problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v jednotce sboru dobrovolných hasičů.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení současného stavu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotek sboru dobrovolných hasičů v obci. Na základě zjištěných informací, pomocí dotazníkového šetření, navrhnout možná opatření pro zlepšení současného stavu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci členů jednotek sboru dobrovolných hasičů.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to na část teoretickou a část praktickou. V části praktické je stručně rozebrána historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, základní pojmy, pro lepší pochopení tématu, dále pak právní rámec, který souvisí s danou problematikou. Na závěr jsou vysvětleny jednotky požární ochrany a dále možnosti zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví hasičů.

Praktická část se zabývá souhrnem stěžejních bodů z části teoretické, dále analýzu sběru dat, kde sběr dat byl pomocí dotazníkového šetření z dvou pozic. A to z pozice velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů a z pozice člena jednotky sboru dobrovolných hasičů. Dále následuje samotný rozbor získaných odpovědí. Závěr praktické části se věnuje navrženým opatřením, která povedou ke zlepšení současného stavu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci členů jednotky sboru dobrovolných hasičů.

K vypracování bakalářské práce byly použity odborné zdroje, publikace a teoretické poznatky, které souvisejí s danou problematikou. Dále byly použity získané informace z rozhovorů a dotazníků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále „BOZP“) sahá již do 18. století př. n. l. První informace a zmínky ohledně problematiky se nacházejí v nejstarším dochovaném tzv. babylonském zákoníku neboli Chammurapiho zákoníku. (Vala, 2018)

Příkladem je § 229 – „Jestliže stavitel pro někoho staví dům a nepostaví jej řádně a dům, který postavil, spadne a zabije vlastníka domu, pak bude tento stavitel potrestán smrtí.“

Obrázek 1 – Král Chammurapi (Bezpečnostpráce.info, © 2013–2022)

V 19. století docházelo v českých zemích k velké industrializaci, tzn. že se české země staly nejprůmyslovějšími zeměmi tehdejšího Rakousko-Uherska. (Bezpečnostpráce.info, © 2013–2022)

K rozvoji došlo především v úseku parních strojů, stavebnictví, strojírenství, důlní a hutní výroby. Jelikož se stal parní stroj největším zdrojem energie, je proto 19. století bráno jako století páry. Předpisy proto byly brány z pohledu bezpečnosti strojů. (Vala, 2018)

Jelikož se začala lidská práce nahrazovat stroji, docházelo k vyšší úrazovosti. Vyšší počet úrazů byl začátkem pro zajištění vyšší ochrany zdraví a života při práci zaměstnanců. (Vala, 2018)

Příkladem je říšský zákoník z roku 1811, kde bylo uvedeno, že zaměstnavatel má povinnost zajistit péči o zdraví a život zaměstnanců. (Bezpečnostpráce.info, © 2013–2022)

Jelikož problematika bezpečnosti nebyla zdaleka vyvinutá, tak jak by měla, jednalo se ve většině případů o domluvu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. (Vala, 2018)

Příkladem je říšský zákon č. 22/1885 Sb., kde byla zaměstnavatelům určena povinnost, aby na svoje náklady pro zaměstnance zajistili a udržovali zdravotní a ostatní zařízení, které sloužilo k ochraně jejich zdraví na pracovišti, dále aby zajistili bezpečnost a péči o stroje, bezprašnost prostředí, čistotu, dostatek světla a dostatečnou plochu pracoviště k výkonu práce. (Vala, 2018)

V období po vzniku samostatné Československé republiky došlo k převzetí některých právních úprav a došlo k uzákonění, pro Československou republiku jako první, osmi hodinové pracovní doby, časech na přestávku, a jiné. Nařízení bylo právně ukotveno v zákoně č. 91/1918 Sb., o pracovní době. Zákon byl v platnosti až do roku 1965. (Vala, 2018)

Prvním zákonem o bezpečnosti byl zákon č. 67/1951 Sb., o bezpečnosti při práci. Tento zákon se celý zabýval problematikou BOZP. Obsahem zákona byly povinnosti pro obě strany, tedy jak pro stranu zaměstnavatele, tak pro stranu zaměstnance. (Vala, 2018)

O 10 let později byl přijat zákon č. 65/1961 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V obsahu zákoníku je povinnost zaměstnanců, aby byly do problematiky BOZP aktivně zahrnuti. Obsahově tento zákon navázal na zákon č. 67/1951. (Vala, 2018)

První zákoník práce byl vydán v roce 1965. Zákoník práce převzal všechny právní předpisy a normy, které již obsahovaly jiné zákony o bezpečnosti a jeho stanoviskem bylo, začlenění do problematiky BOZP všech osob, které se zdržují na pracovišti a které zaměstnavatel určil za osoby, které jsou povinni dodržovat pravidla v oblasti BOZP. (Vala, 2018)

Velmi důležitá byla novela zákoníku práce, která proběhla v roce 2000 a dotkla se i části, která se zabývala BOZP. Novela spočívala ve změně zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, který byl nahrazen zákonem č. 155/2000 Sb. Hlavním důvodem, proč došlo k novelizaci byla nutnost přizpůsobení tehdejších platných právních norem k normám Evropského společenství. Byla to jedna z podmínek, aby Česká republika mohla vstoupit do Evropských společenství. Novelizace přispěla k lepším právům pro zaměstnance z pohledu informovanosti, zlepšení bezpečnosti práce a úprava pracovní doby a dovolené. (Vala, 2018)

V roce 2006 byl nahrazen první zákoník práce č. 65/1965 Sb., druhým zákoníkem práce č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Tento zákoník je platný i pro letošní rok 2022. Obsahem jsou již dosavadní úpravy z prvního zákoníku práce, dále pak úpravy v oblasti odměňování, průměrného výdělku, cestovních náhrad atd. Problematika BOZP nebyla přenesena v plném

znění, šlo hlavně o harmonizaci právních úprav dle Evropských společenství a došlo k jejich rozšíření. (Vala, 2018)

Zákon, který nebyl v oblasti BOZP přenesen do nového zákoníku práce je zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V tomto případě se jedná o mimo pracovněprávní vztahy. (Vala, 2018)

Dokonce dle Komise pro zdraví a bezpečnost ve Velké Británii je kultura bezpečnosti brána jako výrobek hodnot, vnímání, postojů a **kompetencí, které mají za úkol řídit odbornou a stylovou bezpečnost a ochranu zdraví při práci.** (Glendon a Clarke, 2016).

Tzn. že je potřeba řešit kulturu bezpečnosti v rámci celé organizace a nesmí docházet k porušení pravidel, které jsou nastavené.

V současnosti je oblast BOZP zajištěná řadou zákonů a právních předpisů, které stanovují přesné podmínky pro její zajištění.

2 PRÁVNÍ RÁMEC BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Směrnice Rady č. 89/391/Evropského hospodářského společenství z 12. června 1989 se stala pilířem a základem pro vytvoření právního rámce BOZP. (Neugebauer, str. 18, 2010)

Obecně se bezpečnost práce řídí zákoníkem práce, jelikož je činnost v jednotce dobrovolných hasičů zcela dobrovolná, je zajištění bezpečnosti specifickým tématem, který se o zákoník práce opírá jen částečně.

Při hledání zdrojů, které se o problematiku BOZP opírají bylo zjištěno, že pojem bezpečnost je velmi obsáhlý. Na bezpečnost je pohlíženo hned z několika pohledů, a to na bezpečnost osob, techniky a organizace. Jednotlivé odvětví jsou rozebrány v následujících podkapitolách.

2.1 Bezpečnost osob a technická bezpečnost

Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniku a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a podniků

V rámci bezpečnosti osob při práci nařízení vlády vymezuje, jaké zdravotní prohlídky jsou potřeba a na co jsou zaměřené. Jedná se o prohlídky preventivní, vstupní, periodické, mimořádné a výstupní. Stanovuje, jak mají být zdravotní prohlídky organizovány a definuje zdravotní způsobilost zaměstnance podniku nebo člena jednotky. (Nařízení vlády č. 352/2003, © 2022)

Řád výkonu služby v jednotkách Hasičského záchranného sboru (dále „HZS“) podniků, sboru dobrovolných hasičů (dále „SDH“) obcí a SDH podniků

Řád výkonu vymezuje, jaké činnosti jsou považovány za výkon služby členů jednotek, jeho obsahem je také vymezení zabezpečení technických a věcných prostředků podle vyhlášky

č. 35/2007 Sb. o technických podmínkách požární techniky. Obsahem řádu jsou minimální požadavky na ochranné pracovní pomůcky hasičů, které zajišťuje zřizovatel JSDH dle zákona č. 262/2006 Sb. Zákoník práce. (Požáry.cz, 2022)

Řád obsahuje i technické zabezpečení na výkon speciálních služeb konkrétně se jedná o:

- technickou službu,

- strojní službu,
- chemickou službu,
- spojovou a informační službu. (Požáry.cz, 2022)

2.2 Organizační bezpečnost

Vyhláška ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, v plném znění

Vyhláška vymezuje plošné pokrytí území jednotek požární ochrany (dále „JPO“), barevné označení vozidel a vnitřní organizaci a vybavení JPO. Dále způsob zřizování jednotek, podmínky k akceschopnosti, zásady při velení a jednotlivé činnosti hasičů při zásahu. Důležitou součástí jsou také požadavky na odbornou způsobilost hasičů. (Vyhláška ministerstva vnitra č. 247/2001, © 2022)

4 POKYN generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky ze dne 9. února 2021, kterým se stanoví základní zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek požární ochrany a příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR, SIAŘ 4/2021

Dokument stanovuje základní zaměření na pravidelné odborné přípravy členů jednotek sboru dobrovolných hasičů (dále „JSDH“) obcí a podniků. Dále je zaměřen na odbornou přípravu pro získání, nebo naopak prodloužení způsobilosti strojníků, velitelů jednotlivých družstev a jednotek, různé specifické kurzy a způsob ověřování získaných znalostí. (Metodika pro JSDH, SIAŘ 4, 2021)

3 ZÁKLADNÍ POJMY

Bezpečnost – *„je stav kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí.“* (Terminologický slovník ministerstva vnitra, 2016)

Bezpečnost technických zařízení – jde o stav u technických zařízeních, který minimalizuje riziko, že může dojít k porušení funkčnosti a obsluha zařízení by tak mohla být zraněna. (Neugebauer, str. 12, 2010)

Bezpečnost práce – je soubor opatření (technických, organizačních, výchovných), která při správné aplikaci a uplatňování opatření vede k minimalizaci ohrožení nebo poškození psychického i mentálního zdraví při práci. (Neugebauer, str. 12, 2010)

Dobrovolný hasič – v zákoně o požární ochraně ani v žádném jiném předpise se nenachází žádná definice pojmu dobrovolný hasič. V zákoně o požární ochraně je ale specifikováno, že existují dva typy dobrovolných hasičů, a to podle zařazení buď do JSDH obce nebo JSDH podniku. (Janáková, str. 54, 2019)

Druh jednotky – je odvozen podle toho kdo jednotku zřizoval. Jedná se buď o profesionální JPO nebo o JSDH. (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Hasičská stanice – je to trvalá dislokace jednotek SDH obce nebo SDH podniku, pro požární techniku a věcné prostředky. (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Hasičská zbrojnice – je trvalá dislokace jednotek HZS kraje nebo jednotek HZS podniku, požární techniky a věcných prostředků. (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Jednotka – *„organizovaný útvar, který je řízený zákonem, má svoji hierarchii a dělbu práce. Je tvořený hasiči, požární technikou a věcnými prostředky pod vedením velitele jednotky“* (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

JSDH – *„je jednotka zřízena dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně zpravidla jako organizační složka obce, kde výkon služby vykonávají dobrovolně členové jednotky SDH obce, kteří mají s obcí uzavřen pracovně právní vztah nebo jinou smlouvu o členství v jednotce.“* (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Kategorie jednotky – jedná se o plošné zařazení jednotek, dělíme je na územní působnost a místní působnost. Dělí se na 6 kategorií, které jsou rozdělené podle počtu hasičů a doby výjezdů. (vlastní zpracování)

Operační řízení – jedná se o činnost, která začíná přijetím zprávy o vzniklé mimořádné události (dále „MU“) a vyžaduje nasazení sil a prostředků. Zahrnuje samotný zásah, záchranné práce a vrácení se na základnu. (Zákon č. 133/1985, © 2022)

Organizační řízení – „*se rozumí činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů JPO*“ (Zákon č. 133/1985, © 2022)

Osobní ochranné pracovní prostředky – jde o prostředky, které chrání zaměstnance a členy JPO před riziky zranění. Prostředky nesmí ohrozit jejich zdravotní stav a zároveň nesmí bránit při výkonu práce. (Neugebauer, str. 13, 2010)

Požární ochrana – je aplikace technických a teoretických prostředků k prevenci před požáry. (BOZP.cz, © 2022)

Starosta obce – je zřizovatelem a správcem JSDH v obci. (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2022)

Velitel jednotky – byl stanoven zřizovatelem jednotky a odpovídá za výkon služby. (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

4 SOUČASNÝ STAV ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

V současné době je základním orgánem JSDH obcí je Generální ředitelství HZS České republiky, které plní úkoly ministerstva na úseku požární ochrany:

- poskytuje dotace JSDH obce,
- zpracovává návrh rozpočtu HZS a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením,
- uvolňuje finanční prostředky ze státního rozpočtu pro pořízování nebo obnovu požární techniky,
- řídí odbornou přípravu a výkon služby v JPO,
- vytváří a také provozuje informační systém požární ochrany,
- shromažďuje a následně vyhodnocuje informace, které jsou potřebné pro zásahy JPO a pro řízení záchranných prací,
- poskytuje účelové dotace pro JSDH obcí atd. (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2022)

Generální ředitelství HZS České republiky vydává tzv. SIAŘe, které jsou závazné pro JSDH obcí nejen v oblasti bezpečnosti, ale také v oblasti činností operačního a organizačního řízení. Vydáváním SIAŘů, generální ředitelství nejen stanovuje, ale také zajišťuje bezpečnost. Nejen SIAŘe, ale především jsou pro obě oblasti, jak oblast operačního řízení, tak oblast organizačního řízení důležité Pokyny generálního ředitelství. Za organizační řízení zodpovídá zřizovatel JSDH obce a za oblast operační zodpovídají HZS krajů.

4.1 Jednotky požární ochrany

Jak bylo zmíněno v kapitole základních pojmů, JPO je „*organizovaný útvar, který je řízený zákonem, má svoji hierarchii a dělbu práce. Je tvořený hasiči, požární technikou a věcnými prostředky pod vedením velitele jednotky*“ (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Hasiči, kteří jsou v JPO jsou řazeni do družstev, čet, popřípadě skupin. Pokud je jednotka PO tvořená hasiči, kteří jsou řazeni do dvou různých druhů jednotek PO tak v tomto případě je jednotka nazývána odřadem. (HZS ČR, © 2021)

V dnešní době nelze vyloučit možnost vzniku požáru nebo nějaké MU. Například v měsíci březnu vypuklo přes 200 požárů travnatých porostů. Je tedy velmi důležité mít vytvořený systém, který bude správně nastaven a v případě MU bude akceschopný a na místo události dojedne, co v nejkratším čase, s dostatkem sil a prostředků pro zvládnutí MU. (HZS ČR, © 2021)

V minulosti byly JPO zřizovány především pro hašení vzniklých požárů. Ale s vývojem společnosti a vylepšení techniky, prostředků, aut, a dalších je potřeba aby JPO zasahovaly např. u dopravních nehod, živelných pohrom, havárií s únikem nebezpečných látek a jiných MU. Je velmi nutné si uvědomit, že JPO byly založeny, aby provedly likvidaci požáru, ale nemají za úkol odstranit veškerá opatření, která jsou potřebná pro likvidaci MU, ale učiní pouze opatření, která jsou nutná a vedou k odstranění hrozby ohrožení života, zdraví nebo majetku. (HZS ČR, © 2021)

4.1.1 Druhy JPO

Podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně jsou druhy jednotek rozděleny podle zřizovatele následovně:

- jednotka HZS kraje, která je zřízena státem a příslušníci v jednotce jsou ve služebním poměru,
 - JSDH obce, která je zřízena obcí nebo městem a příslušníci v jednotce vykonávají svoji činnost dobrovolně,
 - jednotka HZS podniku je zřizována právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, příslušníci svoji činnost vykonávají jako své pracovní povolání v pracovním poměru,
 - JSDH podniku, která je zřizována opět právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, ale příslušníci svoji činnost vykonávají na základě své dobrovolnosti.
- (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2010-2022)

Systém organizace JPO je silně spjat s katastrálním územím obce, kde byly dle stanoveného stupně nebezpečí jednotky předurčeny. Stupně nebezpečí byly stanoveny podle výpočtu míry rizika vzniku MU a podle počtu obyvatel v daném území. Jedná se o tzv. akceschopnost jednotek PO.

4.1.2 Akceschopnost

Její definici obsahuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany a je definována jako „*organizační, technická a odborná připravenost sil a prostředků k provedení zásahu.*“ (Vyhláška č. 247/2001, © 2022)

Jednotka je akceschopná, pokud splňuje následující body:

- má dostatečný počet hasičů, kteří jsou schopni ve stanovenou dobu vyjet k výjezdu,
- hasiči jsou držiteli osvědčení o odborné způsobilosti k vykonání práce, a v jednotce je prováděna pravidelná odborná příprava,
- má v pořádku požární techniku a věcnou požární ochranu, která je určena ke zvládnutí zásahu a zároveň jsou splněny podmínky pro správné používání techniky. (Metodika pro zřizování JSDH, 2014)

Podle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany jsou stanovené doby výjezdu pro JPO a jsou zpracovány v tabulce 1.

Tabulka 1 - Operační hodnoty JPO (Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001, © 2022)

Kategorie JPO						
	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu v min.	2	5	10	2	10	10
Územní působnost v min.	20	10	10	-	-	-

Územní působnost neboli vzdálenost na místo zásahu je co nejrychlejší a nejlepší cesta na místo zásahu.

Podle územní působnosti a operační hodnoty jsou pro účely plošného pokrytí JPO rozděleny do **6 kategorií**:

- **JPO I** – jednotka hasičského záchranného sboru kraje,
- **JPO II** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce,
- **JPO III** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce,
- **JPO IV** – jednotka hasičského záchranného sboru podniku,
- **JPO V** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce,

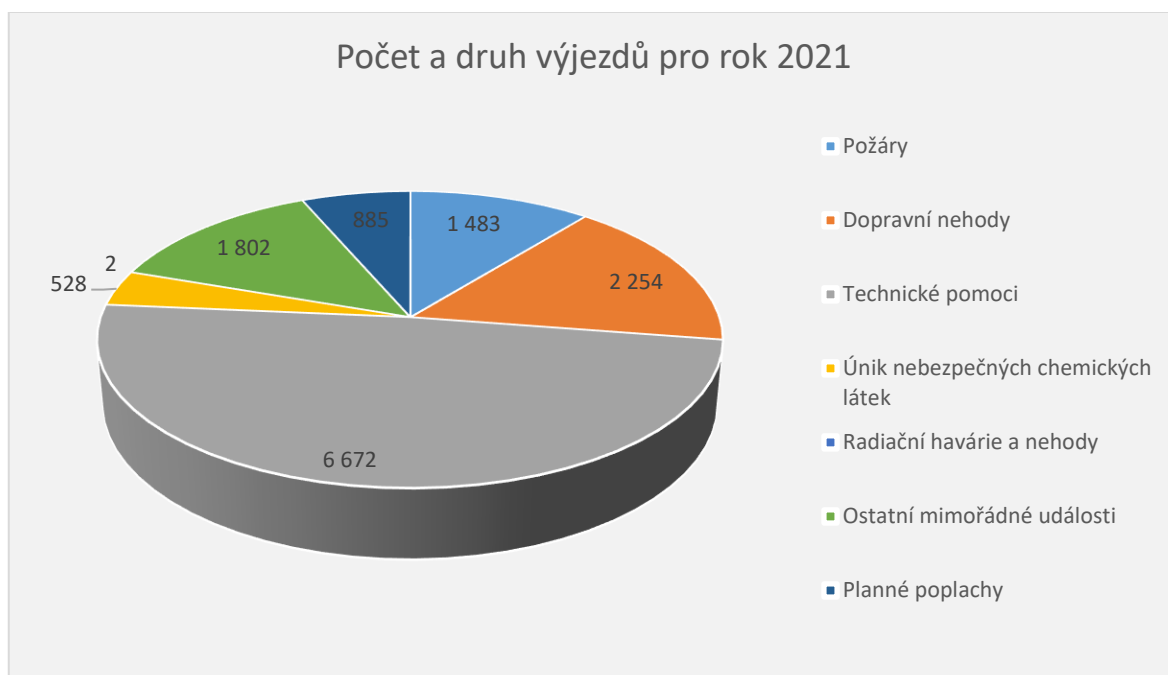
- **JPO VI** – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku. (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2010-2022)

4.2 STATISTICKÉ PŘEHLEDY

Dle statistické ročenky z roku 2021, která je uveřejněna na internetových stránkách HZS České republiky, byly zpracovány statistické přehledy na nejčastější typy výjezdů a statistiku úrazovosti.

4.2.1 Nejčastější typy výjezdů

Následující hodnoty jsou zpracovány pouze pro Jihomoravský kraj, celkem za rok 2021 bylo v Jihomoravské kraji 14 714 výjezdů. Zajímavé je, že Jihomoravský kraj je na třetím místě s nejvyšším počtem výjezdů. Na prvním místě je kraj Středočeský, který má 17 860 a na místě druhém je kraj Moravskoslezský s počtem 16 252. Nejpočetnější byly výjezdy na technické pomoci, dále pak dopravní nehody a na třetím místě byly ostatní MU. Nejméně bylo výjezdů na radiační havárie a nehody. (Statistická ročenka 2021, 2022)

Graf 1 – Počet a druh výjezdů pro Jihomoravský kraj za rok 2021 (Statistická ročenka 2021, 2022)

Bezpečnost hasiče, ale i zachraňovaných osob je velmi důležitá. Všichni, kteří jsou účastníci MU si musí počínat tak, aby byla zajištěna co největší bezpečnost. Protože už doba

po vyhlášení poplachu i cesta na zbrojnici je brána jako součást výjezdu, kde si musí hasič počínat tak, aby nedošlo k ohrožení jeho bezpečnosti a zdraví.

4.2.2 Statistika počtu úrazů

Dle statistické ročenky byla dále zpracována tabulka ohledně počtů usmrcení a úrazů hasičů, které se staly během zásahů za rok 2021. Pro srovnání byly vybrány 2 roky a to rok 2020 a 2021 v ostatních letech byly počty podobné. V roce 2020 nebylo u dobrovolných hasičů usmrcení, které v roce 2021 vzrostlo na 2. Zranění mělo také vzrůstající tendenci, v roce 2021 byl počet zraněných 182 oproti roku 2020, kdy bylo zraněných o 37 méně, tedy 145 hasičů. (Statistická ročenka 2021, 2022)

Tabulka 2 - Počty usmrcení a zranění hasičů za rok 2020 a 2021 (Statistická ročenka 2021, 2022)

Tabulka usmrcení a zranění hasičů				
	2020		2021	
	Usmrcení	Zranění	Usmrcení	Zranění
Profesionální hasiči	0	255	0	292
Dobrovolná hasiči	0	145	2	182
Celkem	0	400	2	474

4.3 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví hasičů

Aby bylo co nejméně úrazů, je velmi důležité dodržovat pravidla bezpečnosti nejen při zásahu, ale po celou dobu od vyhlášení poplachu až po příjezd zpět na hasičárnu. I když během zásahu není jednoduché si vždy počínat bezpečně, protože záleží na okolnostech a skutečnostech během zásahu. Proto je velmi důležité používání osobních a společenských ochranných pracovních prostředků, pravidelné zdravotní prohlídky, udržování techniky, pravidelná odborná příprava, ale také cvičení.

4.3.1 Vybavení členů jednotky osobními a společnými ochrannými pracovními prostředky

Tak jak musí každý zaměstnavatel svým zaměstnancům zajistit BOZP, tak je tomu i v této oblasti. Důležité je vyhodnocení rizik, které mohou během zásahu nastat a tím ohrozit bezpečnost, pro konkrétní činnost jednotky je možné nahlédnout do Bojového řádu jednotek PO. (Metodika pro zřizování JSDH obcí, str. 11, 2014)

Dle vyhlášky ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany musí ochranné pracovní pomůcky odpovídat technickým normám a být zdravotně nezávadné. (Vyhláška č. 247/2001, © 2022)

Přehled ochranných pracovních pomůcek je zpracován dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a dle vyhlášky č. 69/2014 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, níže v tabulce 3. (Metodika pro zřizování JSDH obcí, str. 12, 2014)

Tabulka 3 - Přehled osobních pracovních prostředků pro hasiče (Metodika pro zřizování JSDH obcí, str. 12, 2014)

Druh osobního ochranného prostředku	Název	Počet na 1 hasiče
Pracovní stejnokroj II	Blůza	1
	Kalhoty	1
Čepice k pracovnímu stejnokroji II		1
Spodní prádlo pro hasiče	1x tričko s dlouhými rukávy	2
	1x tričko s krátkými rukávy	
Zásahový oděv I	Kalhoty	1
	Kabát	1
Zásahový oděv II	Kalhoty	1
	Blůza	1
Přilba pro hasiče		1
Zásahová obuv pro hasiče holeňová		1
Ochranné rukavice - pár		1
Ochranné rukavice proti mechanickým rizikům - pár		1

4.3.2 Zdravotní způsobilost

S platností od 1. ledna 2004 je posuzování zdravotní způsobilosti členů JSDH obcí, kteří svoji činnost v jednotce vykonávají dobrovolně, posuzováno dle nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek HZS podniků a členů JSDH obcí nebo podniků. (Zdravotní způsobilost, 2004)

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně udává, jak často by měly preventivní prohlídky být uskutečňovány. (Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2022)

Druhy prohlídek

Zdravotní způsobilost členů se posuzuje podle preventivních prohlídek. A to podle vstupních, periodických, mimořádných a výstupních. Podle nařízení vlády č. 352/2003, jsou

určeny 4 kategorie, podle kterých se zdravotní způsobilost člena JSDH obce hodnotí. Je v ní ve zkratce popsána činnost hasiče, aby si lékař mohl udělat obrázek o jeho pracovní zátěži.

Větší pozornost je věnována členům, kteří nosí dýchací přístroj při výkonu své činnosti. Je tak vystaven těžším podmínkám při zásahu a tím pádem jsou kladeny větší nároky na jeho zdravotní stav.

Obsah a lhůty preventivních prohlídek

- Vstupní prohlídky

Vstupní prohlídku absolvuje každý člen před vstupem do JSDH, nebo před zahájením pracovněprávního vztahu. Jedná se o celkové vyšetření, tedy o kontrolu celkového zdravotního stavu, kontrolu zraku a sluchu. Lékař, který prohlídku provádí, požaduje výpis z karty od obvodního lékaře, ke kterému člen chodí. V případě, že bude člen používat dýchací přístroj, je podroben dalším vyšetřením, a to spirometrii a elektrokardiografické vyšetření. (Zdravotní způsobilost, 2004)

- Periodické prohlídky

Periodická prohlídka se provádí u každého člena jednou za 2 roky. A je prakticky stejná jako je prohlídka vstupní. Jedná se opět o celkovou kontrolu zdravotního stavu člena, jestli je i nadále schopen vykonávat činnost v JPO. (Zdravotní způsobilost, 2004)

- Mimořádné prohlídky

Tento typ prohlídky se provádí na základě doporučení velitele JPO, a to v případě, že došlo během zásahu ke zranění nebo dojde k zpochybnění zdravotního stavu člena z pohledu velitele.

Nebo si o mimořádnou prohlídku může požádat sám člen nebo na žádost ošetřujícího lékaře. (Zdravotní způsobilost, 2004)

- Výstupní prohlídky

Výstupní prohlídka se provádí pouze u členů, u kterých je činnost v JSDH považována jako jejich **zaměstnání**.

Prohlídka se provádí za účelem zjištění, zda nedošlo k trvalému poškození zdraví vlivem činností, které byly prováděny během výkonu práce. (Zdravotní způsobilost, 2004)

Kromě pravidelných zdravotních prohlídek musí každý člen během roku provádět pravidelnou odbornou přípravu, různá cvičení a školení.

4.3.3 Pravidelná odborná příprava

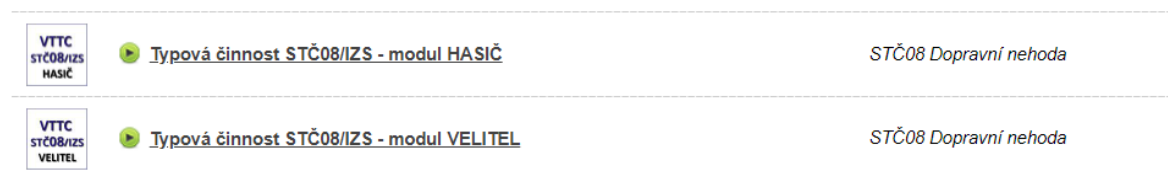
Pravidelná odborná příprava znamená provedení pravidelných školení a vykonání kurzů, např. kurz na práci s motorovou pilou apod., které mají za úkol hasiče připravit a proškolit na situace, které jsou v kurzu připraveny a mohou tak nastat i v reálné situaci.

Příkladem je již zmiňovaný kurz motorové pily, jedním z mnoha úkolů, které jsou v tomto kurzu vyobrazeny, je úkol, aby hasič určil při kácení stromu správnou únikovou cestu, nebo aby určil správné postupy při zacházení s motorovou pilou. Kurzy jsou většinou prováděny prostřednictvím internetových stránek www.hasici-vzdelavani.cz v systému E-learning.

Do systému se přihlašuje každý člen pod svými přihlašovacími údaji, po vložení potřebných údajů je vidět, které kurzy jsou na jeho jméno vypsány a musí je absolvovat a mít je do určité doby splněné.

V systému E-learning může být zažádáno i o vykonání ostatních kurzů, které tedy nejsou přiděleny přímo, ale může si o účast v kurzu požádat. Instruktorovi, který má kurz na starost přijde žádost a on ji musí schválit.

Jedná se například o školení Typové činnosti na dopravní nehodu. Jak můžete vidět na obrázku 2, je daná typová činnost vyobrazena pro velitele i pro samotného hasiče, protože každý z nich má při zásahu jiné pravomoci a povinnosti.

Obrázek 2 - Vzor z E-learningu, dopravní nehoda (zdroj vlastní)

Po absolvování jakéhokoliv kurzu, získává hasič certifikát, který odevzdává veliteli jednotky a tím má daný kurz splněný.

4.3.4 Taktická a prověřovací cvičení

Hlavním rysem **prověřovacího cvičení** je, že zúčastněné jednotky dopředu neví o cvičení, termínu, námětu ani o činnosti. Cílem cvičení je co nejvíce přiblížit reálnou situaci, tzn. použití figurantů, maskování, umělé zakouření, a schválně se ztěžují podmínky při zásahu. Zapojen do cvičení je také NOPIS, který musí být informován, že se jedná o prověřovací cvičení, pokud nejsou sami prověřováni. (Hasiči vzdělávání, © 2013-2022)

Taktická cvičení bývají prováděna u jednotek PO za účelem, aby:

- ověřily schopnosti velitelů jednotek PO a také štábu, jak zvládají řídit jednotky PO,
- ověřily znalosti území, pro které byla jednotce PO s územní působností stanovena územní působnost,
- byly připraveny jednotky PO nebo štábu na zdolávání požárů nebo na záchranné práce.

Tato cvičení jsou zaměřena především na taktickou úroveň řízení zásahů jednotek PO. Jsou organizována veliteli jednotek PO ve shodě s ročním plánem pravidelné odborné přípravy. (Tlamka, Miškařík a Vrábel, 2014)

4.3.5 Dokumentace jednotek požární ochrany

Dokumentace je jednou z nedílných součástí úspěšného a bezpečného fungování JSDH. Jak již bylo zmíněno v předchozích odstavcích, důležitá je pravidelná odborná příprava, která se provádí pomocí internetových stránek www.hasici-vzdelavani.cz, v systému E-learning, nebo samostudiem, po absolvování kurzu obdrží hasič certifikát, který vytiskne a předá veliteli jednotky, který tento dokument uchovává, po absolvování zdravotní prohlídky obdrží hasič zprávu o provedení s podpisem od lékaře, opět je dokument předán veliteli a ten jej uchovává. Taktická a prověřovací cvičení, jsou vedena pomocí plánu cvičení a následného vyhodnocení.

V minulosti se veškeré dokumenty, záznamy a zprávy vedly v papírové podobě. Např. dílčí zpráva o zásahu (PŘÍLOHA P I). V dnešní době se tyto záznamy vedou přes internetový portál PORT.ALL.

Portál obsahuje nejdůležitější informace pro JSDH s územní působností v České republice. Mezi informace, které sem patří řadíme seznamy členů JSDH i s kontakty, seznamy techniky, seznamy JSDH, které využívají portál a v neposlední řadě, také zapisování zprávy o zásahu – činnost JSDH na místě zásahu, spotřeba hasiv a sorbentů, a záznamy o zranění. (Port.all pro JSDH, © 2022)

Informace, které jsou v portálu zveřejněny vidí i na národním operačním a informačním středisku. Každý, kdo má do portálu přístup má jiné možnosti pro nahlížení a vkládání informací. Někdo může vkládat pouze komentáře, někdo může pouze nahlížet a někdo může i věci měnit a aktualizovat. Možnost, kdo a co uvidí určuje velitel jednotky.

5 SHRnutí TEoretické Části

Problematika zajištění a ochrany zdraví při práci je velmi rozsáhlý a obsáhlý obor. Velmi specifickým je zvláště v oblasti zajištění BOZP u JSDH. Protože daná činnost je vykonávána dobrovolně a nevztahují se na ni všechny pravomoci. Tím, že je téma tak obsáhlé byl zvolen úměrný teoretický rozbor.

Cílem teoretické části bakalářské práce je podstata zajištění BOZP a vysvětlení dané problematiky.

Základní terminologie, která je v práci vysvětlena v kapitole 3 a slouží k seznámení a lepšímu pochopení problematiky pro čtenáře a k pochopení dalších kapitol, které jsou v bakalářské práci rozebrány.

Jak již bylo zmíněno zajištění BOZP u JSDH v obci není legislativně dané, ale i přesto se řídí určitým právním rámcem, Bojovým řádem jednotek PO a metodickými listy.

V kapitole 4 je rozebrán SOUČASNÝ STAV ZAJIŠTĚNÍ BOZP JSDH OBCE. Popsány a vysvětleny jsou JPO, druhy a jejich akceschopnost. Dále pak rozdělení do 6 kategorií podle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany od **JPO I** až po **JPO VI**. Díky tomuto rozdělení se liší doby výjezdu a územní působnosti, konkrétněji jsou údaje uvedeny v tabulce 1.

V další části jsou vyobrazeny statistické přehledy ze statistické ročenky z roku 2021, které uvádí počet a druh výjezdů pro Jihomoravský kraj a tabulku č. 2 s počtem úrazů za rok 2020 a 2021.

Součástí teoretické části byly také kapitoly, které se týkaly zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví hasičů. V této kapitole byla zahrnuta pravidelná odborná příprava neboli vykonávání kurzů, dále taktická a prověřovací cvičení a v neposlední řadě také zdravotní způsobilost. Jelikož je na hasiče kladena psychická i fyzická zátěž, je zapotřebí aby hasič splňoval určitou zdravotní způsobilost.

6 CÍLE A METODIKA PRÁCE

6.1 Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je definovat problematiku v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednotek sborů dobrovolných hasičů.

Dalším nemalým cílem je zhodnotit jaké možnosti, postupy a nástroje jsou používány, aby byly životy hasičů, ale i osob, které jsou zachraňovány, co nejvíce chráněny.

Dále pak analyzovat současný stav, zjistit statistiku úrazovosti a možnosti školení v JSDH a navrhnout možnosti pro zlepšení v dané problematice. Posledním cílem je, ze získaných informací udělat závěrečné zhodnocení a vyhodnocení mé práce.

6.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na první a druhou část. První část je část teoretická a druhá část je praktická. V teoretické části je obecně vysvětlena BOZP a stručně popsána její historie, základní pojmy, které se problematiky bezpečnosti dotýkají. Dále je zaměřena na právní rámec, který je rozdělen na 3 skupiny. Bezpečnost osob, technická bezpečnost a bezpečnost organizační.

Dále pak v teoretické části je rozebrán současný stav JPO, jejich druhy, akceschopnost, výjezdové doby, školení a dokumentace.

Praktická část je zaměřena na analýzu současného stavu zajištění, školení a provádění plnění povinnosti v oblasti BOZP. Analýza je uskutečněna pomocí kontaktních rozhovorů a dotazníků, které mají za úkol získat informace o BOZP u vybraných JSDH z pohledu velitele. Pro získání většího okruhu informací i z pohledu členů JSDH, je vytvořen dotazník, který bude rozeslán pomocí odkazu členům JSDH.

Výsledkem bude analýza a zhodnocení zajištění BOZP u vybraných JSDH. A budou navržena opatření, která povedou ke zlepšení současného stavu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

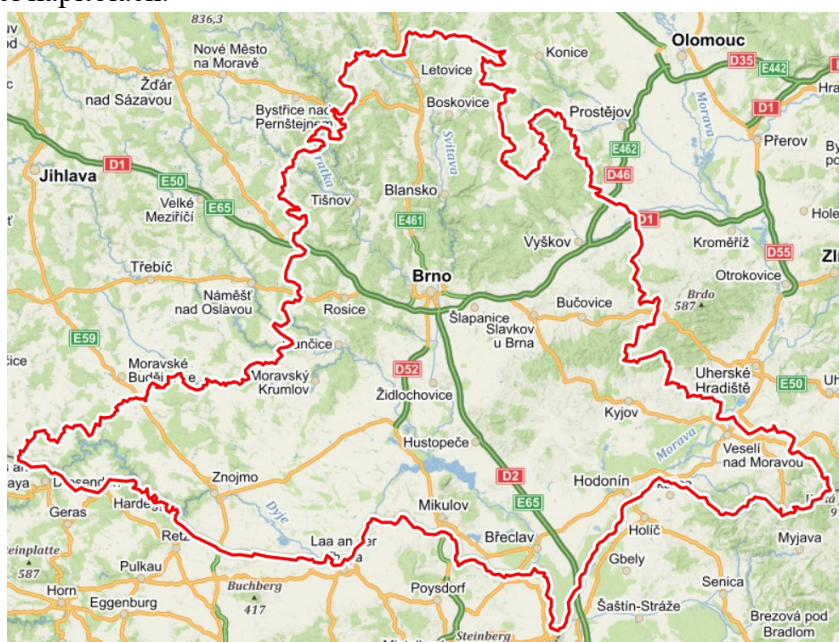
7 ANALÝZA SBĚRU DAT

Pro sběr dat a následnou analýzu současného stavu, byly vybrány celkem čtyři obce z Jihomoravského kraje. Všechny 4 obce mají své aktivní JSDH a velitele, které jsou za jednotky zodpovědné.

Na pozici velitele se vyskytují pouze muži. S dvěma veliteli byl proveden kontaktní rozhovor a ostatním dvěma byl dotazník (PŘÍLOHA P II) z časových důvodů rozeslán e-mailem. Návratnost byla 100 %, tedy všechny 4. Každá z jednotek disponuje průměrně 20 - ti členy s průměrnou věkovou kategorií 35 let. V jednotkách se ve velké převaze vyskytují pouze muži a ženy jsou v jednotkách pouze ojediněle.

Nejčastějšími výjezdy pro všechny 4 obce byly požáry a dopravní nehody. Konkrétně se jednalo o požáry budov, ale početní převahu měly požáry travnatých porostů. Požárů bylo za rok 2021 průměrně 80 na každou JSDH a dopravních nehod bylo za rok 2021 průměrně 30 na každou JSDH.

V rámci získání většího počtu a rozsáhlejšího okruhu dat, byl zpracován dotazník pro členy JSDH (PŘÍLOHA P III), který proběhl elektronickou formou přes odkaz. Celkový počet členů JSDH, kterým byl dotazník odeslán je 80, návratnost byla 55 %, tedy odpovědělo 44 členů. Odpovědi budou vyhodnoceny pomocí slovního a grafického znázornění v následujících kapitolách.

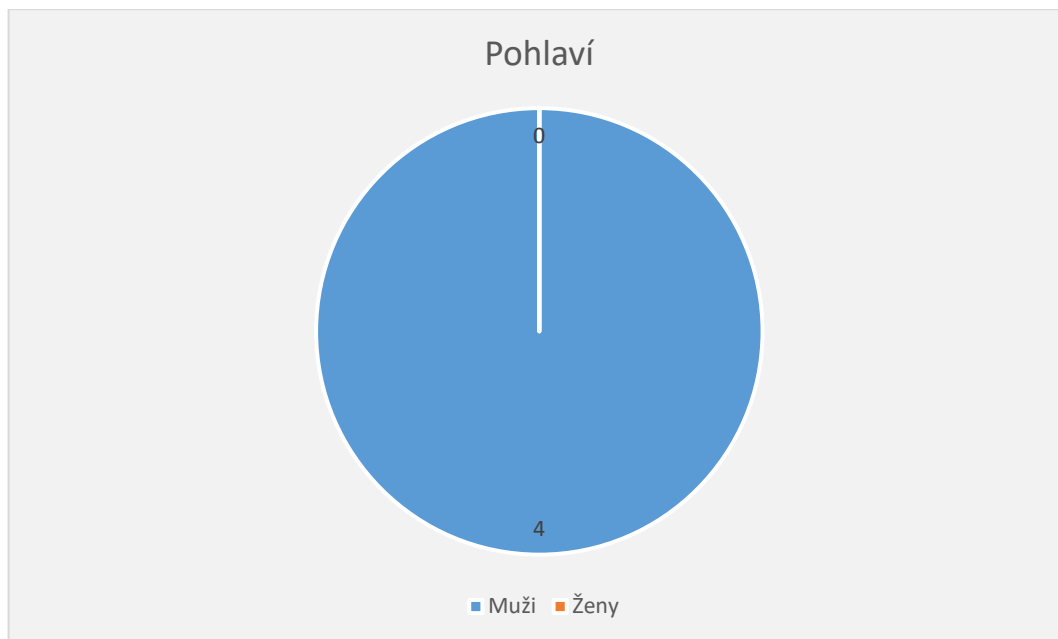
Obrázek 3 - Znázornění Jihomoravského kraje na mapě (Mapy.cz, © 2022)

Na obrázku č. 3 je červeně vyznačená hranice Jihomoravského kraje, odkud byly obce s JSDH vybrány.

7.1 Rozbor dotazníků a rozhovorů pro velitele jednotek sboru dobrovolných hasičů

Rozhovory i dotazníky byly vytvořeny ze 13 otázek, na které velitelé odpovídali.

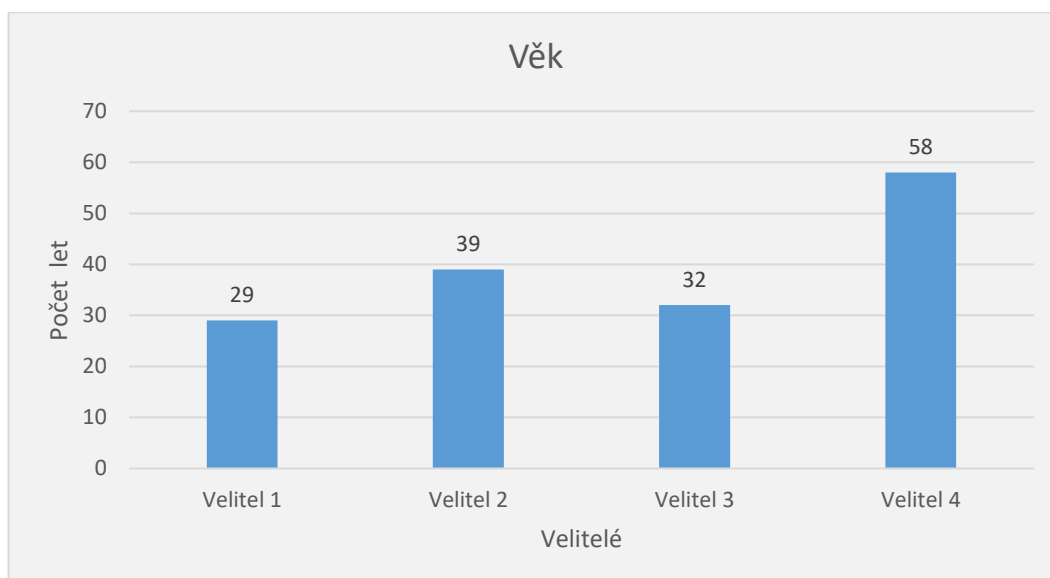
Pohlaví velitelů JSDH

Graf 2 - Pohlaví velitelů JSDH (vlastní zpracování)

Jak je z grafu vidět, tak z celkového počtu dotazovaných je zastoupení velitelů ze 100 % muži.

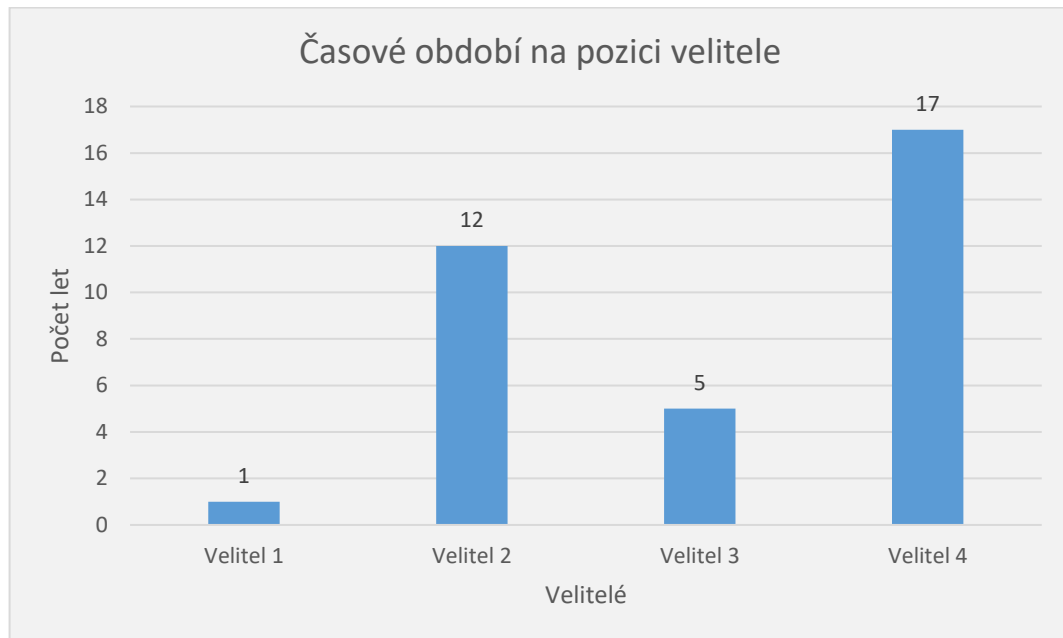
Věkové rozhraní velitelů JSDH

Graf 3 - Věkové rozhraní velitelů JSDH (vlastní zpracování)

Co se týká věku na pozici velitele, tak průměrný věk je 40 let. Nejstarší velitel má 58 let, naopak nejmladší má 29 let.

Časové období na pozici velitele

Graf 4 - Časové období na pozici velitele (vlastní zpracování)

Otázku č. 4 v dotazníku vyjadřuje graf č. 4. Otázka byla zaměřena na dobu, jak dlouho jsou veliteli JSDH. Velitel 4 je na pozici 17 let, to je nejdelší doba a nejméně je na pozici velitele velitel 1, doba činí 1 rok.

S velitelem 1 a velitelem 4 proběhl rozhovor. Velmi mě překvapil velitel 1, protože nejen, že je ze všech čtyř nejmladší, ale na pozici velitele je pouze 1 rok a věděl informace, které se dají srovnávat s veliteli 2 a 4, kteří jsou na pozici více jak 10 let. Bylo vidět, že pozice velitele ho velmi baví a svoji práci vykonává naplno.

Důvod vykonávání pozice velitele JSDH

Důvody, proč chtějí vykonávat pozici velitele jsou různé. I ve vybraných JSDH tomu není jinak. Všichni velitelé odpověděli jinak. Každý z velitelů musel složit velitelský kurz. Velitel 1 se stal velitelem především ze své vlastní iniciativy, složil kurz, nasbíral zkušenosti a požádal o místo velitele JSDH, jelikož velitel před ním na vykonávání pozice již neměl čas, tak bylo jeho žádosti vyhověno.

Velitel 2 s úsměvem odpověděl, že pozici velitele nikdo z jednotky JSDH nechtěl vykonávat, tak zodpovědnost vzal na sebe. Je totiž členem i profesionálních hasičů, takže zkušenosti má velké a ví jaké povinnosti a činnosti jsou s pozicí spjaté.

Velitel 3 byl zvolen na místo velitele po odvolání předchozího velitele, protože neplnil svoje povinnosti, tak jak měl. A jelikož jeho iniciativa k hasičům a celkově k práci u HZS je velká, tuto pozici neodmítl a vykonává ji.

Velitel 4 byl zvolen z důvodu svých zkušeností, byl totiž nejstarším členem JSDH. Bohužel jeho zdravotní stav mu již nadále neumožňuje tuto pozici vykonávat, tak se v současné době zaučuje a zaškoluje jiný člen, které po složení velitelského kurzu převezme místo velitele.

Pravidelnost provádění kontroly a údržby techniky a osobních ochranných prostředků

Všichni velitelé 1, 2, 3 a 4 odpověděli stejně, že údržbu a kontrolu techniky a osobních ochranných prostředků provádí 1x za měsíc, nebo po každém zásahu po přijetí zpět na svoji hasičárnu nebo dle potřeby.

Kontrola a údržba techniky se provádí vždy za přítomnosti členů JSDH. Je možné provádět kontrolu i individuálně, jedná se o kontrolu přiřazených věcí, které člen vlastní. Příkladem může být kontrola baterky, která je výbavou helmy, jestli svítí, poté jestli má oblečení k výjezdu na správném místě atd. Individuální četnost kontrol už pak záleží na každém členu JSDH.

Četnost odborné přípravy a školení BOZP

Opět každý z nich uvedl, že školení BOZP k tématům zásahů je uskutečňováno každý měsíc na hasičárně za přítomnosti všech členů JSDH. Důraz byl kladen na slovo VŠECH, protože každý člen musí splnit školení BOZP každý měsíc nebo v případě zranění při zásahu, provádí velitelé „nápravná opatření“ a provedou školení znovu. Je prováděno i obecné školení BOZP, a to 1x za rok.

Každé téma zdolávání MU nese také jiné postupy, a proto se školení stvrzuje svým podpisem a velitel jej uchovává.

Příkladem odborné přípravy uvedli absolvování různých kurzů, např. kurz používání motorové pile nebo dopravní nehody. Kurzy jsou nachystány příslušníky HZS pro velitele i pro ostatní členy. A jsou prováděny přes portál E-learning, kde každý velitel a člen musí splnit kurzy, které jsou přidělené na jejich jméno, za absolvování kurzů získají certifikát, který je uložen u každého člena na jeho profilu v kurzu.

Velitele 1 a 2 dodali, že každý člen musí certifikát vytisknout a předat veliteli jednotky, který jej eviduje. Uvedli, že je to pro ně lepší zpětná kontrola, že byl kurz vykonán i když je to vidět v portálu.

Forma školení BOZP a odborné přípravy

Všichni se shodli, že školení BOZP v dnešní době probíhá pouze formou on-line školení. Výhodou je, že vyhodnocení je automatické a velitelé nemusí nic „opravovat“.

Uvedli, že v rámci školení BOZP, provádějí on-line školení první pomoci při zranění, která může nastat při zásahu.

V případě odborné přípravy se provádějí on-line semináře a kurzy, nebo cvičení přímo v obci, ve městě, v lese nebo na školících střediscích.

Používání osobních ochranných prostředků

Osobní ochranné prostředky neboli povinná výbava velitele i členů. Dle vyhlášky Ministerstva vnitra je dána povinná výbava hasiče při zásahu, kterou dle odpovědi z dotazníku každý dodržuje.

Jedná se o zásahové obleky třídy I. nebo II., zásahové kalhoty, tričko, zásahové rukavice, zásahová přilba a zásahová obuv.

Dle potřeby dýchací přístroj a kukla. Výstroj hasiče se odvíjí od druhu MU. Např. na technický zásah si nemusí hasič brát zásahovou helmu, ale může použít helmu oranžové barvy, tedy lehčí helmu pro technický zásah.

Řešení zranění nebo usmrcení hasiče při zásahu

Velitel 1 je na pozici velitele pouze 1 rok, žádné zranění při zásahu neřešil.

Velitel 2 je velitelem už 12 let řešil za celou dobu 2 zranění. První bylo popálení pravé ruky, příčinou byla díra v rukavici, která se stala při zásahu a druhé zranění se týkalo nohy, konkrétně vyvrknutý kotník. Obě tato zranění byla řádně ohlášena a následně řádně ošetřena ve zdravotnickém zařízení.

Velitel 3 je na pozici 5 let a za svoji dobu řešil pouze rozříznutí ruky o stěp při rozebírání konstrukce, stěp byl zapíchnut v ohořelé konstrukci a nebyl vidět. Zranění bylo členem nahlášeno veliteli jednotky i veliteli zásahu a bylo zapsáno do zprávy o zásahu.

Velitel 4 je na pozici nejdéle, ale ve srovnání s ostatními JSDH mají o něco méně výjezdů, proto statistika úrazů je 0. Jednalo se například o menší škrábance, ale nic vážného. Vše se obešlo bez lékařského ošetření.

Dokumentace o zraněních a školeních

Všichni velitelé odpovídali podobně. Dokumentace o zranění je vedena, jak v papírové podobě, tak v podobě elektronické. Odpověděli, že každé zranění je zaznamenáno ve zprávě o zásahu, v tomto případě je řeč o podobě elektronické, protože zprávy o zásahu jsou vedeny v PORT.ALL, tímto způsobem jsou odeslány na HZS. Ale velitelé si je tisknou a archivují.

Dokumentace o školení je vedena také oběma způsoby. Je v ní uvedeno téma školení a časový rozsah, kdo školení provedl a podpisem je stvrzeno kdo se školení zúčastnil.

Připomínky a nápady pro zlepšení

V žádném z rozhovorů či dotazníků nebylo vytknuto nic z oblasti BOZP. Uvedeno bylo, že jde hlavně o to, jak se ke školení a problematice BOZP a odborné přípravě staví velitel a členové JSDH.

Závěrečné shrnutí dotazníku pro velitele JSDH

Jak je vidět z analýzy dotazníku pro velitele JSDH je velmi důležité, aby velitel dělal svou práci tak jak má a bral ji zodpovědně, protože jeho postoj a chování se odráží i na ostatních členech v jednotce.

Je důležité se řídit pokyny generálního ředitelství HZS České republiky a řídit se metodikou pro JSDH.

I ve statistické ročence jde vidět, že statistika úrazovosti a usmrcení hasičů, jak profesionálních, tak dobrovolných není moc vysoká, ale přesto se děje a je potřeba se problematice v oblasti bezpečnosti i nadále věnovat a oblast dále školit a rozvíjet.

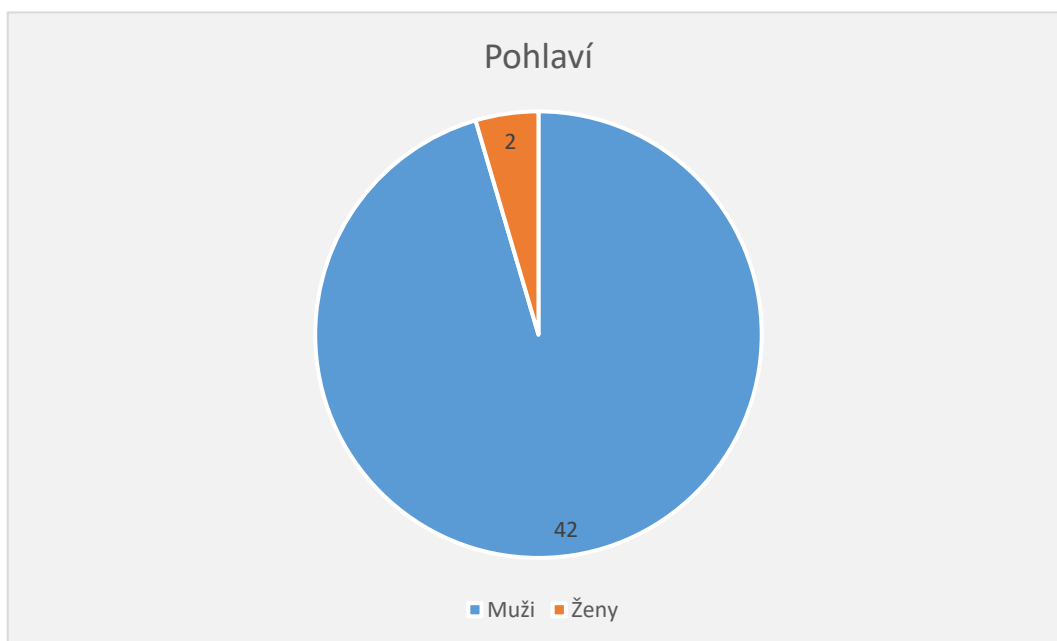
Jelikož byly vybráni pouze 4 velitelé JSDH a jejich odpovědi byly ve spoustě otázek prakticky stejné, protože všichni ví „jak se to má dělat“, bylo cílem zjistit i tu druhou stranu. Jestli velitelé opravdu provádí, co odpověděli a získat tak větší rozsah odpovědí z obou stran.

7.2 Rozbor dotazníku pro členy jednotek sboru dobrovolných hasičů

Dotazník pro členy JSDH byl rozeslán on-line formou, tzn. že byl vyplňován prostřednictvím odkazu a byl tvořen z 12 otázek.

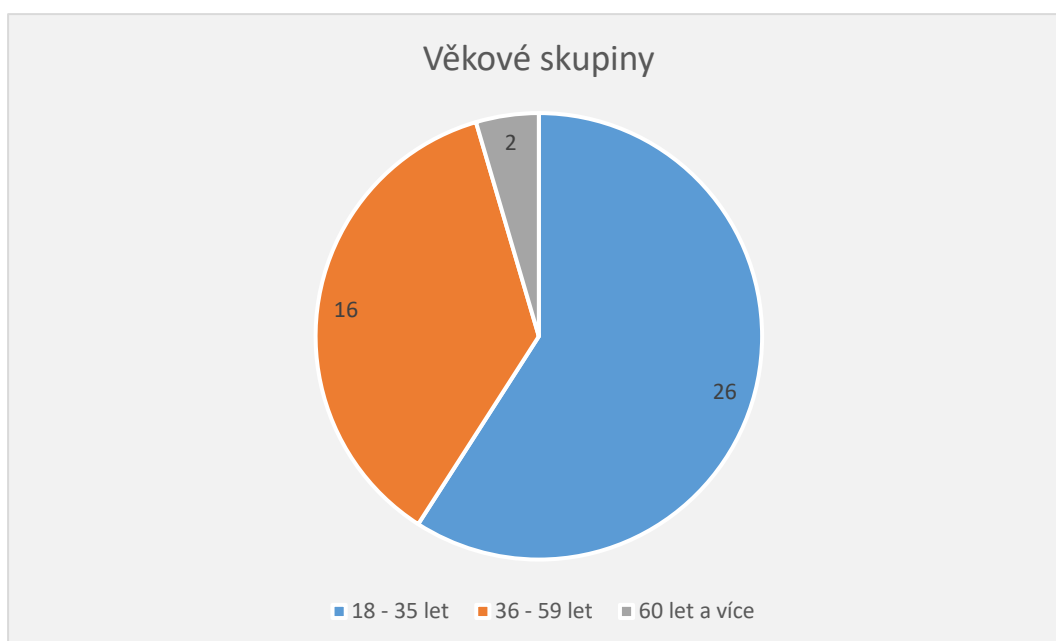
Pohlaví členů JSDH

V grafu 5 je znázorněn počet pohlaví, které disponuje ve vybraných JSDH. Ze 44 odpovědí bylo 42 odpovědí od mužů a pouze 2 odpovědi od žen.

Graf 5 - Pohlaví členů JSDH (vlastní zpracování)

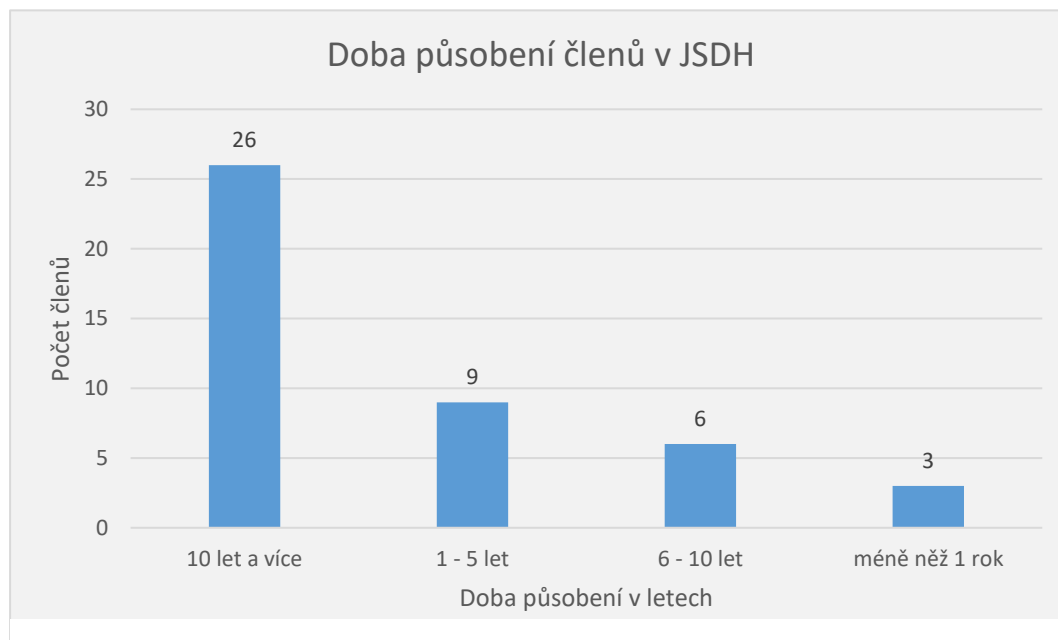
Věkové skupiny členů JSDH

Graf 6 - Věkové skupiny členů JSDH (vlastní zpracování)

V grafu 6 jsou vidět věkové kategorie, které jsou v jednotkách zastoupeny. Nejvíce členů je ve věkové kategorii 18–35 let, přesně 26 členů. Nejméně pak v kategorii 60 let a více, přesně 2 členi.

Doba působení členů v JSDH

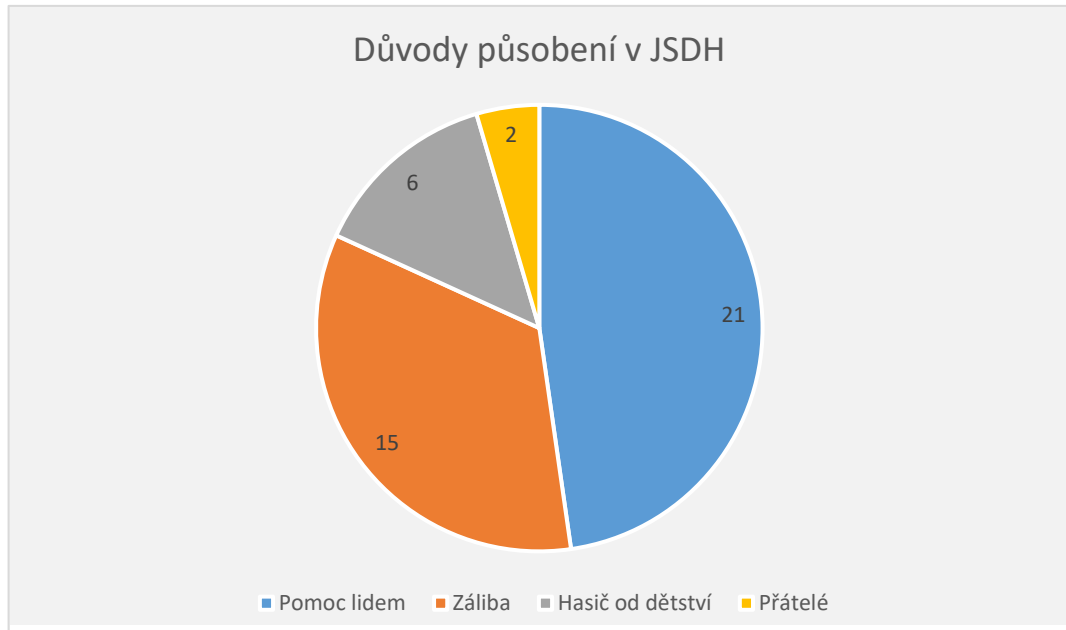

Graf 7 – Doba působení členů v JSDH (vlastní zpracování)

Z celkových 44 odpovědí je celkem 26 členů, kteří působí v JSDH 10 let a více. V kategorii 1-5 let je celkový počet odpovědí 9, u kategorie 6-10 let, tuto variantu zvolilo 6 členů a méně než 1 rok odpověděli pouze 3 členové.

Důvod působení členů v JSDH

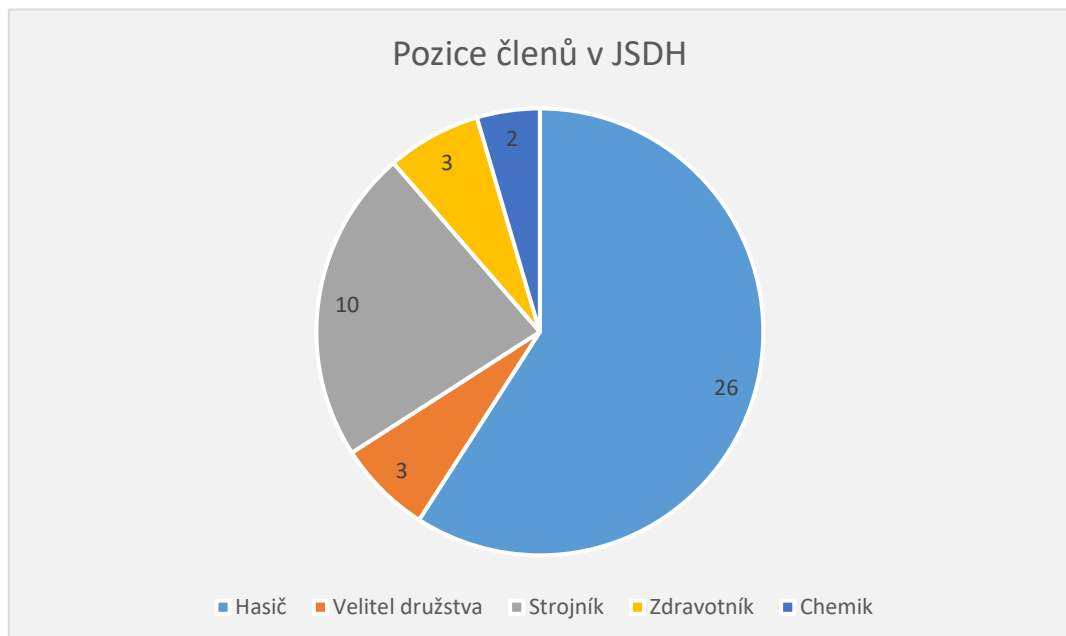
Jelikož byla otázka v dotazníku otevřená, odpovědí bylo velké množství. Po přečtení a se sumarizování odpovědí dohromady bylo zjištěno, že jsou odpovědi hodně podobné. Vykreslení odpovědí je vidět v grafu č. 8. Zpravidla se opakují, nejčastější odpovědí, kterou zodpovědělo z 44 členů 21, byla odpověď chtění pomoci druhým lidem v nouzi, další částou odpovědí byla odpověď, že být hasičem je pro ně koníček, který je pro ně srdeční záležitostí, tuto odpověď uvedlo celkem 15 členů. Mezi dvě poslední nejčastější odpověď je řazena odpověď, že člen byl hasičem již od mala, a tak jeho vstup do JSDH byl prakticky automatický a dále pak, že je v JSDH dobrá parta lidí a přátel. Kteří se rádi scházejí, nejen při plnění činností, které jsou spojené s MU, ale i při příjemnějších činnostech, jako jsou společenské akce nebo brigády.

Graf 8 – Důvod působení v JSDH (vlastní zpracování)

Pozice členů v JSDH

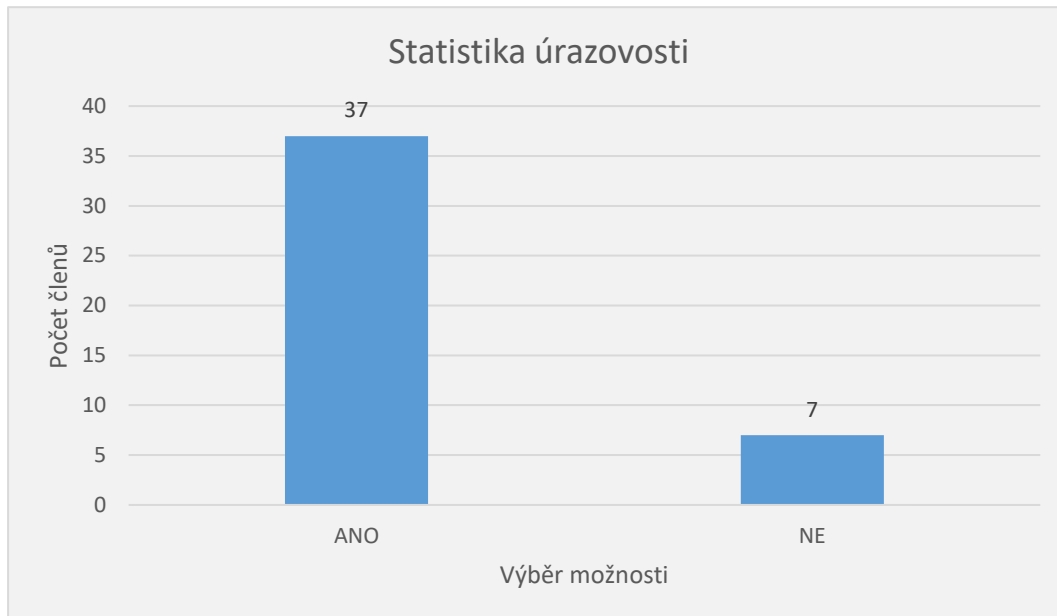
Otázka byla formou výběru možnosti, kde na výběr byl hasič, velitel, strojník, chemik a zdravotník. Nejčastější vybraná možnost byla hasič, kde tuto možnost zvolilo 26 respondentů, celkem 13 respondentů zvolilo možnost velitele družstva a strojník, nejméně zvolenou možností, s počty 3 a 2, byla pozice zdravotníka a chemika.

Graf 9 – Pozice členů v JSDH (vlastní zpracování)

Statistika úrazů členů JSDH při zásahu

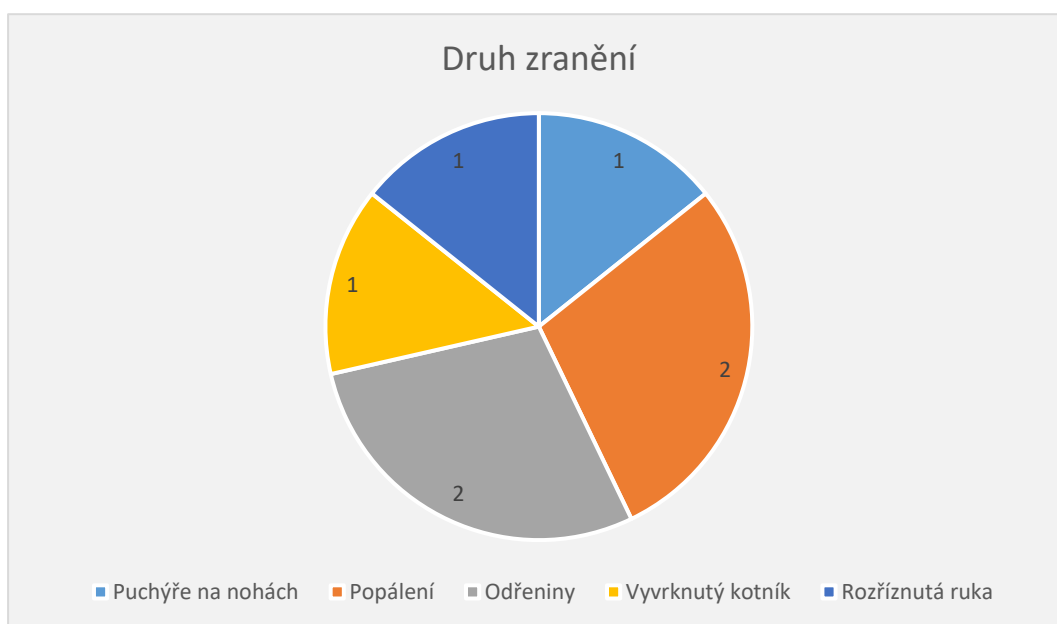
Otázka v dotazníku byla koncipována jako uzavřená, tzn. měli na výběr pouze ANO x NE. Z celkových 44 respondentů odpovědělo 37 s variantou NE a pouze 7 zvolilo variantu ANO.

Graf 10 – Statistika úrazovosti členů JSDH při zásahu (vlastní zpracování)

Druh zranění/poranění člena při zásahu

Z celkových 44 respondentů zvolilo odpověď ANO pouze 7. Dle odpovědí z dotazníku se nejednalo o vážné případy. Jen drobné škrábance, puchýře na nohách, rozříznutí ruky, popáleniny a vyvrknutý kotník.

Graf 11 – Druh zranění (vlastní zpracování)

Bezpečnost a kvalita technického a strojního vybavení v JSDH

Dle povahy otázky byla zvolena forma odpovědi jako otevřená. V tomto případě byla od všech 44 respondentů odpověď jasná, a to je odpověď **ANO**. Že jejich technické a strojní vybavení je bezpečné a kvalitní. Věci jsou kvalitní, protože se o ně v JSDH starají a pravidelně kontrolují.

Také bylo uvedeno, že některá technika, i když je dostačující k vykonání potřebných úkonů, je mírně zastaralá, v tomto smyslu bylo zmíněno i vybavení osobních ochranných prostředků, že jsou také zastaralé, ale na funkčnosti a ochraně to nejeví žádný problém. Důvodem je, že obnova starší techniky i osobních ochranných prostředků je zdoluhavým procesem.

Z analýzy odpovědí bylo zjištěno, že některé JSDH jsou na tom s novějšími věcmi o něco lépe než ostatní JSDH.

Osobní ochranné pomůcky členů JSDH

Otázkou bylo ověřeno, že všichni mají k dispozici ochranné pracovní pomůcky dle vyhlášky Ministerstva vnitra, tak jak velitelé zmínili v dotazníku.

Jedná se o zásahové obleky třídy I. nebo II., zásahové kalhoty, tričko, zásahové rukavice, zásahová přilba a zásahová obuv. Dle druhu MU jsou používány dýchací přístroje nebo kukla.

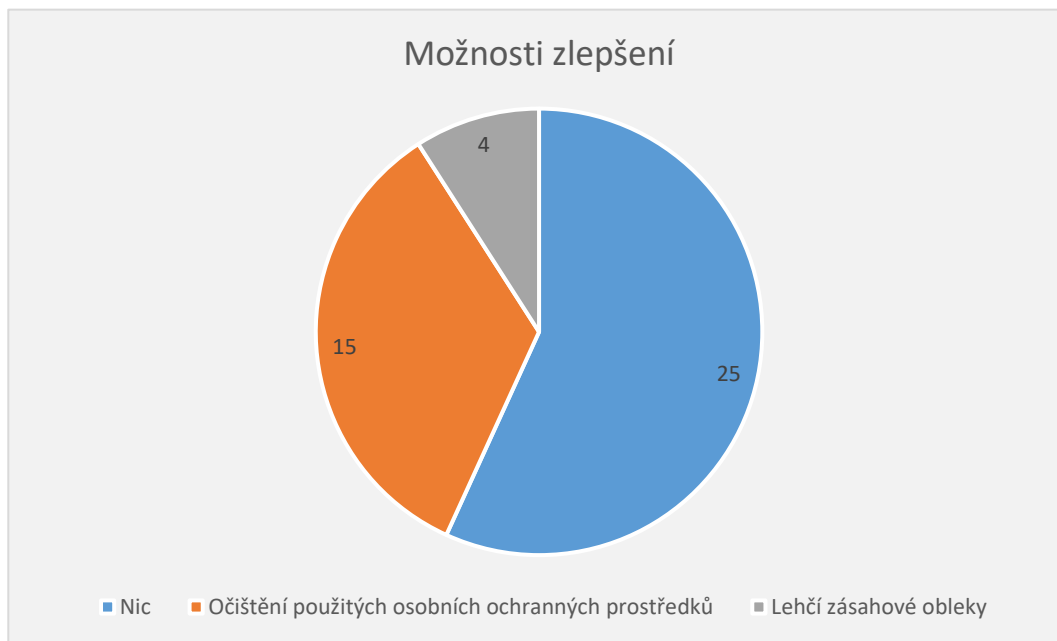
Četnost školení BOZP a forma školení

Ze 44 odpovědí byly vyselektovány z každé oblasti 3 nejčastější. V kategorii četnosti školení se všech 44 respondentů shodlo, že je školení BOZP k tématům zásahu školeny každý měsíc nebo dle potřeby. Poté obecné (celkové) školení v oblasti BOZP je prováděno 1x-2x ročně školitelem z oblasti BOZP.

Forma školení je odvozena od typu školení. Tzn. pokud jde o měsíční školení BOZP dle témat zásahu, jedná se o školení na hasičárně pomocí prezentace a papírové formy. Pokud jde o obecné školení BOZP, tak je prováděno na školících centrech způsobem osobou formou přednášek a praktických ukázkách, popřípadě pokud není možné osobní setkání je školení prováděno on-line formou.

Možnosti zlepšení, pochválení nebo vytknutí v oblasti BOZP

V rámci této otázky byly se sumarizovány odpovědi do grafu č. 12 a vypsaly z toho 3 nejčastější, které se stále opakovaly. Nejčastějšími odpověďmi byly odpovědi, že by nic neměnili, očištění použitých osobních ochranných prostředků nebo lehčí zásahové obleky.

Graf 12 – Možnosti zlepšení v oblasti BOZP (vlastní zpracování)

Spokojenost s velitelem

Poslední otázkou v dotazníku byla otázka spokojenosti s velitelem. Jednoznačná odpověď od všech 44 respondentů byla, stoprocentní ANO.

Otázka byla formou vyplnění vlastních myšlenek a od některých respondentů bylo zjištěno, že po vyměnění velitelů se fungování JSDH změnilo k lepšímu. Protože postoj velitele je opravdu důležitý a odráží se na prosperitě a fungování celé JSDH.

Závěrečné shrnutí dotazníku pro členy JSDH

Z analýzy odpovědí je zřejmé, že členové v JSDH jsou z větší části mužského pohlaví a jejich nejčastější věková kategorie je 18-35 let. Činnosti, které hasiči musí vykonávat při MU jsou po fyzické, ale i psychické stránce velmi náročné, proto věková kategorie odpovídá předpokladům pro snazší vykonání potřebných činností.

Nejčastějším důvodem být součástí JSDH, je vůle pomáhat lidem při MU. Z analýzy lze konstatovat, že spousta členů v JSDH jsou ve sboru dobrovolných hasičů a věnují se problematice již od mládí, a tak stát se členem JSDH byla pro ně takřka automatická volba.

Ohledně oblasti BOZP z dotazníku vyplynulo pár zranění, ale žádné nebylo vážnější povahy. Spíše se jednalo o drobnější poranění, jako jsou odřeniny, menší popáleniny a jedním z případů byl vyvrkнутý kotník. I když zranění nejsou evidovány ve větších počtech, tak i přesto je důležité tento trend udržet a věnovat se problematice BOZP i nadále. Rozvíjet možnosti školení, cvičení apod.

8 NÁVRHY NA OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ STAVU

Na základě předešlých výsledků z dotazníků, je zřejmé, že respondenti jsou v oblasti BOZP dostatečně proškoleni a zabezpečeni.

V současnosti mají k dispozici Bojový řád jednotek PO a metodické listy, kde jsou jednotlivé kroky postupu při řešení MU podrobně popsány, a díky těmto možnostem se na určitý druh události dá lépe připravit, a tak průběh zásahu bude rychlejší a bezpečnější.

Jako v každé oblasti je tu prostor pro zlepšení současného stavu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale také zajištění fungování JSDH. Bohužel v současnosti nejsou početně všechny JSDH na stejné úrovni. V několika obcích byla JSDH dokonce zrušena, z důvodu nedostatku členů v JSDH, a smluvně si zajistila pomoc při řešení MU z okolních obcí. Mezi navrhovaná opatření ke zlepšení stavu bylo vybráno několik oblastí, na které by se dalo při zlepšování zaměřit.

CVIČENÍ JSDH

Cvičení JSDH jsou prověřovací a taktická, která jsou doporučena provádět minimálně jednou ročně. Počet cvičení by v rámci odborné přípravy měl být navýšen. Protože nejvíce se člověk naučí v praxi. Hasiči si mohou vyzkoušet různé druhy MU za normálních, ale i ztížených podmínkách. Ke cvičení jsou využívány zvukové i kouřové systémy, figuranti, maskování apod. Díky tomu jsou cvičení podobná realitě, která může nastat.

MODERNIZACE VYBAVENÍ

Nejen v JSDH, ale i ve školících centrech by byla potřeba obnova systémů, pomůcek a techniky. Ne všechny JSDH disponují moderní technikou, která je v současnosti k dispozici. I když, je toto opatření finančně náročné, je potřebné, protože práce hasičů je velmi zasloužilá a potřebná. Moderní technika a systémy umožňují rychlejší a bezpečnější provedení zásahů. Příkladem mohou být nové kurzy, systém GINA ve všech JSDH, dále nové trenažery a systémy na školících centrech apod.

UDRŽENÍ HASIČŮ v JSDH

Jak již bylo zmíněno, spousta hasičů v JSDH končí a následně pak skončí celá JSDH. Ukončení činnosti jednotek mohou být z nedostatku finančních prostředků na chod jednotky, ale také z důvodu malých počtů výjezdů. Např. dle požárního poplachového plánu spousta jednotek, které jsou řazeny do JPO IV a JPO V, jsou v pořadí vyjetí do okolních obcí až při vyhlášení třetího stupně poplachu. Tzn., že k MU vyjede dříve JPO II, která je i několik

kilometrů vzdálená od místa události, ale protože je zařazena do druhého stupně poplachu, vyjede dříve. Jsou JSDH, které disponují kvalitní technikou, snaží se postupně, dle finančních možností, techniku a výbavu modernizovat, ale prakticky skoro k žádným událostem nevyjíždějí.

ČIŠTĚNÍ OSOBNÍCH OCHRANNÝCH PROSTŘEDKŮ

Mezi poslední návrh ke zlepšení bylo zařazeno čištění použitých osobních ochranných prostředků. Vyplynulo to i z dotazníkového šetření v rámci otázky, která byla zaměřena na návrhy zlepšení z pohledů členů JSDH. Jedná se o čištění osobních ochranných prostředků po ukončení výjezdu. Protože se jedná o speciální výbavu je také potřebná speciální očista, která je finančně nákladná a je prováděna na stanicích HZS, ale není pravidelná. Zvýšením čištění osobních ochranných prostředků by se snížila opotřebitelnost a zvýšila doba užitelnosti.

ZÁVĚR

Odevzdaná bakalářská práce řeší problematiku zajištění ochrany zdraví při práci jednotek sboru dobrovolných hasičů v obci. V teoretické části práce je stručně popsána historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, dále jsou vysvětleny základní pojmy, právní předpisy, které jsou rozděleny na tři oblasti, a to na právní předpisy v oblasti bezpečnosti technické, bezpečnosti osob a bezpečnosti organizační, které souvisí s řešenou problematikou.

V této části práce je také popsán současný stav jednotek požární ochrany. Popsány jsou druhy jednotek požární ochrany a v jakém případě jsou považovány za akceschopné.

Dále jsou součástí teoretické části statistické přehledy ohledně nejčastějších typů zásahů a statistika úrazovosti. Přehledy jsou zpracovány dle statistické ročenky z roku 2021, kterou vydává Generální ředitelství HZS České republiky.

Poslední a nemalou částí teoretické části je kapitola o zajištění BOZP dobrovolných hasičů, která je rozdělena do třech podkapitol. Na zdravotní způsobilost hasičů, kde jsou rozebrány zdravotní prohlídky, dále školení a jeho dokumentace a třetí, tedy poslední podkapitolou je pravidelná odborná příprava, která je zpracována na začátku roku ve formě plánu. Jeho platnost nastává až v případě odsouhlasení na schůzi hasičů.

V praktické části práce jsou úvodem shrnuta analýza sběru dat. Při hledání informací bylo zjištěno, že problematika BOZP je velmi rozsáhlým tématem, které je v oblasti sboru dobrovolných hasičů velmi specifické.

Pro analýzu problematiky jsou použity dotazníky pro velitele a členy JSDH. V rámci rozborů jednotlivých otázek, které byly veliteli a respondenty zodpovězeny, byly vykresleny grafy, které byly okomentovány.

Poslední kapitolou v praktické části jsou návrhy pro opatření, které povedou ke zlepšení současného stavu.

Mezi oblastmi, na které by se dalo při zlepšování zaměřit jsou modernizace vybavení, udržení hasičů v JSDH a tím činnost celé JSDH, dále zvýšení počtu cvičení hasičů a jako poslední zvýšení četnosti čištění osobních ochranných prostředků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bezpečnostpráce.info: Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci [online]. © 2013 - 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostprace.info/bozp/historie-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-pri-praci/>

BOZP.cz: Slovník pojmů z oblasti BOZP a PO - Požární ochrana [online]. © 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/slovník-pojmu/pozarni-ochrana/>

GLENDON, A. Ian a Sharon G. CLARKE, 2016. Human Safety and Risk Management: A Psychological Perspective. 3. United Kingdom: Taylor & Francis Group. ISBN 978-1-4822-2054-4.

Hasičský záchranný sbor České republiky: Jednotky PO [online]. © 2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Hasičský záchranný sbor České republiky, Sběrka interních aktů, 4 POKYN GŘ HZS ČR, 2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/ostatni/SIAR_2022_04_zamereni_OP_JPO.pdf

Hasičský záchranný sbor České republiky: Statistická ročenka 2021 [online]. 2022 [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

Hasiči vzdělávání: Provérovací cvičení jednotek požární ochrany - Vyhláška č. 247/2001 Sb. [online]. © 2013-2022 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/proverovaci-cviceni-jednotek-pozarni-ochrany-vyhlaska-c-2472001-sb>

Hasičský záchranný sbor České republiky: Port.all pro JSDH [online]. In: . © 2022 [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/port-all-pro-jsdh.aspx>

JANÁKOVÁ, Anna. Bezpečnost a ochrana zdraví osob při specifickém pracovním zapojení. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Verlag Dashöfer, [2019]. ISBN 978-80-7635-002-1.

Mapy.cz: Jihomoravský kraj [online]. © 2022 [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.3594038&y=49.5388042&z=8&q=jihomoravsk%C3%BD%20kraj&source=regi&id=14&ds=2>

Ministerstvo vnitra České republiky: Terminologický slovník [online]. 8.6.2016 [cit. 2022-16-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

NEUGEBAUER, Tomáš. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli, O čem je současná BOZP. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Bezpečnost práce v praxi (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-556-4.

Požáry.cz: Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků [online]. 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://storage.pozary.cz/article/4/f/4f0c7c11569d2/rad-vykonu-sluzby-v-jednotkach-hzs-podniku-sdh-obci-a-sdh-podniku.9cxqf0znoz.pdf>

Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany: Metodika pro zřízení jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí [online]. 2014 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/metodika_JSDH/Metodika_zrizovani_JSDHO_2014.pdf

TLAMKA, Milan, Radek MIŠKAŘÍK a Milan VRÁBEL, 2014. SBÍRKA Interních aktů řízení ředitele HZS Jihomoravského kraje. *Krizport* [online]. Brno: Č. j.: HSBM – 5 – 133/2014 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://www.krizport.cz/file-download/download/private/1265>

VALA, Jiří. 100 let BOZP: 1918-2018 [online]. Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2018 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/sites/default/files/obsah/super-obsah/100-let-bozp-1918-2018/soubory/100-let-bozp-1918-2018-elektronicka-publikace.pdf>

Zákony pro lidi: Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků [online]. 2003, © 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-352>

Zákony pro lidi: Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany [online]. © 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>

Zákony pro lidi: Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany [online]. © 2022 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>

Zákony pro lidi: Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, © 2022. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

Zdravotní způsobilost zaměstnanců HZS podniků a členů jednotek SDH obcí nebo podniků [online]. 2004 [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/zdravotni-zpusobilost-zamestnancu-hzs-podniku-clenu-jednotek-sdh-obci-nebo-podniku>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

APOD.	A podobně
ATD.	A tak dále
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
HZS	Hasičský záchranný sbor
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
JPO	Jednotka požární ochrany
MU	Mimořádná událost
NAPŘ.	Například
ODS.	Odstavec
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SIAR	Sbírka interních aktů řízení
TZN.	To znamená
TZV.	Tak zvaně
%	Procento

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Král Chammurapi (Bezpečnostpráce.info, © 2013–2022).....	11
Obrázek 2 - Vzor z E-learningu, dopravní nehoda (zdroj vlastní).....	25
Obrázek 3 - Znárodnění Jihomoravského kraje na mapě (Mapy.cz, © 2022)	31

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Operační hodnoty JPO (Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001, © 2022)..	20
Tabulka 2 - Počty usmrcení a zranění hasičů za rok 2020 a 2021 (Statistická ročenka 2021, 2022)	22
Tabulka 3 - Přehled osobních pracovních prostředků pro hasiče (Metodika pro zřizování JSDH obcí, str. 12, 2014).....	23

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Počet a druh výjezdů pro Jihomoravský kraj za rok 2021 (Statistická ročenka 2021, 2022)	21
Graf 2 - Pohlaví velitelů JSDH (vlastní zpracování)	32
Graf 3 - Věkové rozhraní velitelů JSDH (vlastní zpracování).....	32
Graf 4 - Časové období na pozici velitele (vlastní zpracování).....	33
Graf 5 - Pohlaví členů JSDH (vlastní zpracování)	37
Graf 6 - Věkové skupiny členů JSDH (vlastní zpracování).....	37
Graf 7 – Doba působení členů v JSDH (vlastní zpracování).....	38
Graf 8 – Důvod působení v JSDH (vlastní zpracování)	39
Graf 9 – Pozice členů v JSDH (vlastní zpracování)	39
Graf 10 – Statistika úrazovosti členů JSDH při zásahu (vlastní zpracování)	40
Graf 11 – Druh zranění (vlastní zpracování)	40
Graf 12 – Možnosti zlepšení v oblasti BOZP (vlastní zpracování)	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dílčí zpráva o zásahu – VZOR

Příloha P II: Dotazník pro velitele JSDH

Příloha P III: Dotazník pro členy JSDH

PŘÍLOHA P I: DÍLČÍ ZPRÁVA O ZÁSAHU – VZOR

DÍLČÍ ZPRÁVA O ZÁSAHU

DATUM:		ADRESA (obec, ulice, č. p., SPZ)	
Evidenční číslo události			
UDÁLOST		OBJEKT	
12 Požár	☒	PROSTOR	
Doprovazní metoda			
21 - Služba			
22 - Služba hromadná			
23 - Zelenizace ve městě			
24 - Letecká			
25 - Ostatní*			
Základní pohromna		ČASOVÉ ÚDAJE	
31 - Povězení, záplava, děst		Měs.	Den
32 - Sňh, námraza		Hod.	Min.
33 - Větrná smršť			
34 - Sesuv půdy			
35 - Ostatní*			
Údaje nebezpeč. chem. látky			
41 - Plynarovost			
42 - Kapalina			
43 - Ropného produktu			
44 - Pevná látka			
45 - Ostatní*			
Technická havárie			
51 - Technická havárie			
52 - Technická pomoc			
53 - Technologická pomoc			
54 - Ostatní pomoc*			
61 Radiace, havárie a nehoda			
71 Osta. nehodová, událost*			
81 Plany poplach			

CINNOST - požár jednotky PO	CINNOST - požár jednotky PO					CINNOST - požár jednotky PO	CINNOST - požár jednotky PO							
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5			
000 Jednotka nezasahovala														
100 Požární asistence														
110 Asistence při vyhledávání zraněných (např. výhledový systém)														
120 Průkazum														
130 Požární hasičských přístrojů														
140 Požární jednotkových hasičských prostředků														
150 Požární vozy dodávající proudem C – počet proudů														
160 Požární vozy dodávající proudem B – počet proudů														
170 Požární vozy z otáčivé proudnice – počet														
180 Požární vysokotlaké vozy – počet proudů														
190 Požární pěny lehké – počet agregátů														
200 Požární pěny střední – počet proudů														
210 Požární pěny těžké – počet proudů														
220 Požární smáčedla														
230 Požární přístroj z mobilní techniky														
240 Požární nástroje plynu z mobilní techniky														
250 Hrazení (zvláštními technickými prostředky) a hasivý														
260 Čerpaní a odebírání vody														
270 Dálková doprava vody hadicami														
280 Dálková doprava vody kvyvadlově														
290 Doplnění vody														
300 Čištění														
310 Odvětrání proudu plynů														
320 Odvětrání proudu nuce														
330 Brnění, separace tlak														
340 Neutralizace														
350 Rekliv														
360 Předprávní látky														
370 Odstranění, zabránění uniklé látky														
380 Jmání, sběr uniklé látky (mimo rop. produktů)														
390 Získování drvu uniklé látky														
400 Zajištění místa nehody														
410 Odstranování následků dopravní nehody														
420 Odstranování překážek z komunikace ap. prostorů														
430 Odstranování šmák rop. látek – provoz nářadí vozidel														
440 Ochrana okolí														
450 Práce na vodě														
460 Práce ve vodě a pod vodou														
470 Ochrana nebezpečného zařízení														
480 Provozovní oprava														
490 Rozehraní konstrukcí														
500 Upravování vody, plynu, elektřiny														
510 Vniknutí do uzavřeného prostoru														
520 Zásah ve výš. pomoci lezec, tech.														
530 Zásah ve výš. a nad vod. hladinou														
540 Vyhledávání osob														
550 Vyhledávání, záchrana osob z vody														
560 Vypostřování osob z hloubek														
570 Vypostřování osob z výšek														
580 Vypostřování osob z havar. voz.														
590 Vypostřování osob z výšahu														
600 Vypostřování ze ztloučen. stavbě														
610 Záchrana osob (jiná)														
620 Předčískačské pomace														
630 Vypostřování předmětů														
640 Čalouny: zvířata ve. vyhledávání														
650 Odklady a likvidace obráz. linizu														
660 Evakuace osob objektivně														
670 Evakuace osob plovací														
680 Evakuace předtínit														
690 Evakuace zvířat														
700 Zřízení a zajištění provozu evak. středů														
710 Omezení nebezpečných ohnisk														
720 Speciální očištění (dekontam., detox.)														
730 Speciální očištění zasn. sil a prostředí														
740 Zpracování úhynů														
750 Doprava pitné vody, potrovin														
760 Výhled a rozdělení pitné vody, potrovin														
770 Týžné práce														
780 Čekání na speciální služby														
790 Zložba na místě události														
800 Pohotovost na vlastní stanici														
810 Zložba na stanici														
820 Hraze*														

+ Vyplnit jen velitel zásahu * Popis

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO VELITELE JSDH

OTÁZKY PRO VELITELE JSDH OBCE

Dobrý den,

jmenuji se Martina Tichá a jsem studentkou 3. ročníku UTB ve Zlíně, fakulty logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti. Chtěla bych Vás touto cestou poprosit o vyplnění dotazníku níže. Jedná se o dotazník, kde odpovědi budou sloužit pouze pro komplexní analýzu kladených otázek, nikoli pro jednotlivé vyhodnocení. Vaše jméno ani jméno sboru nebude nikde figurovat. Všem, kteří dotazník vyplnili, bych chtěla poděkovat.

1. Jste žena nebo muž?
2. Kolik Vám je let?
3. Jak dlouho jste velitelem JSDH?
4. Kolik členů máte v JSDH?
5. Proč jste na pozici velitele?
6. Jak často se svojí jednotkou provádíte pravidelnou kontrolu a údržbu techniky a osobních ochranných pomůcek?
7. Provádíte pravidelné odbornou přípravu a školení BOZP? Jak často?
8. Jakou formou školení BOZP a odborné přípravy probíhá?
9. Jaké používáte osobní ochranné pomůcky při zásahu?
10. Řešil jste nějaké zranění nebo usmrcení v rámci své jednotky? Pokud ANO, jaké? A jaké byly postupy při řešení? (jak jste se dozvěděl o zranění, komu a jak bylo hlášeno, bylo navrženo nějaké opatření aby se již neopakovalo, atd.. vše co vás k tomu napadne)
11. Vedete dokumentaci o školení BOZP a odborné přípravě? Jak?
12. Vedete dokumentaci o zraněních? Pokud ANO, jakou formou potřebné dokumenty vedete?
13. Máte nějaké nápady, jak oblast BOZP u JSDH zlepšit? Pokud ANO, jaké?

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO ČLENY JSDH

DOTAZNÍK PRO ČLENY JSDH OBCE

Dobrý den,

jmenuji se Martina Tichá a jsem studentkou 3. ročníku UTB ve Zlíně, fakulty logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti. Chtěla bych Vás touto cestou poprosit o vyplnění dotazníku. Jedná se o anonymní dotazník, odpovědi budou sloužit pouze pro komplexní analýzu kladených otázek, nikoli pro jednotlivé vyhodnocení. Všem, kteří dotazník vyplnili, bych chtěla poděkovat.

1. Jaké je vaše pohlaví?

- žena
- muž

2. Jaký je váš věk?

- 18 – 35 let
- 36 – 59 let
- 60 let a více

3. Jak dlouho jste člen/ka JSDH?

- méně než 1 rok
- 1 – 5 let
- 6 – 10 let
- 10 let a více

4. Proč jste u JSDH obce?

5. Jaká je vaše pozice?

- strojník
- hasič
- velitel
- chemik
- zdravotník
-

6. Stalo se Vám někdy něco na výjezdu?

- ANO
- NE

7. Pokud jste v otázce č. 5 odpověděli ANO, tak jaké? A při jakém zásahu? Pokud jste odpověděli NE, tak otázku nevyplňujte.

8. Myslíte si, že Vaše technické a stojní vybavení v JSDH je bezpečné/kvalitní? Proč?

- ANO
- NE

Proč?

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO ČLENY JSDH

9. Jaké ochranné osobní pomůcky máte k dispozici?
10. Jak často se školíte v oblasti BOZP?
11. Jakou formou školení probíhá?
12. Co byste v oblasti BOZP chtěli zlepšit? Popřípadě pochválit?